

Mojih 35 let na domžalski srednji šoli¹

Svojo poklicno pot učitelja slovenskega jezika sem sicer začela na OŠ Mengeš, vendar sem tam učila le slaba tri leta. Preselila sem se v Domžale in takratni ravnatelj srednje šole me je povabil, naj se prijavim na razpisano prosto mesto profesorja slovenskega jezika. Tako sem »pristala« na šoli, kjer sem potem preživela 35 delovnih let. Vendar imam v delavski knjižici celo stran žigov različnih ustanov, saj je šola pogosto menjala imena, lokacije, programe, učne načrte, mi pa smo morali pridno spremljati vse te spremembe (Center srednjih šol, PKUGŠ, STUŠ, STUGŠ itd.). S kolegico profesorico Dušanko Bensa sva skupaj predelali in sestavili veliko podrobnih učnih načrtov (ČRUS-ov) in komaj smo jih dobro »udomačili«, so prišli nova navodila, nove spremembe, novi učbeniki in seveda novo dodatno delo. Vendar sem prav na tej šoli rada učila, saj sem imela odlične sodelavce. Nepozabni spomini me vežejo zlasti na kolegice slavistke – Dušanko, Marijo, Anico, Nušo, Natašo, Tanjo.

Nikoli nisem imela nobenih konfliktov z dijaki, zato sem tudi po upokojitvi leta 1991 še nekaj let rada pomagala reševati zadrego pomanjkanja slavistov. Posebej zanimivo mi je bilo delati na šoli v poznejših letih, ko so moji nekdanji dijaki kot očetje hodili na roditeljske sestanke in sem v novi generaciji primerjala mnoge zunanje in značajske podobnosti dveh rodov.

Delo na naši srednji šoli je bilo nekoč zelo težko, zlasti za slaviste. Iz domačih osnovnih šol smo dobivali predvsem učence s slabšim uspehom. Ker podjetja in obrtniki niso več dobivali dovolj delavcev in dijakov štipendistov v Sloveniji, so hodili ponje najprej na Hrvaško, zlasti v Medžimurje. Z njimi smo mnogo težje delo dobili predvsem profesorji slovenskega jezika. V 1. letniku smo tako poslušali in brali hrvaško-slovensko mešanico, z velikim naporom pa smo v višjih letnikih dosegali zahtevano znanje. Ko pa je Čakovec dobil svoje srednje šole, učenci iz teh krajev niso več prihajali v Slovenijo. Zato so naša velika podjetja svoje kadrovske zaledje poiskala v Bosni. Cele razrede fantov, bodočih kovinarjev, so pripeljali iz Cazina, Sanskega Mosta, Banja Luke, Srebrenice, iz odročnih bosanskih krajev, ki jih nisem našla na nobenem zemljevidu. Večina od njih je takrat prvič videla Slovenijo. Morala sem biti njihov učitelj, razrednik, zaupnik, pa sem samo približno vedela, kje in kakšni so njihovi starši, ki nikoli niso mogli videti srednje šole svojih otrok ne spoznati njihovih razrednikov, učiteljev in vzgojiteljev v internatih. Mnogi od teh mladih so šli takrat prvič od doma, niso razumeli jezika novega okolja in mučilo jih je domotožje. V hudi stiski pa smo bili ob njih njihovi profesorji slovenskega jezika, ki smo morali predelati srednješolski program za svoj predmet v razredih s 34 učenci, med katerimi je bilo včasih le pet ali še manj Slovencev. Nekateri Bošnjaki so poznali le cirilico in smo morali zanje pripraviti celo začetni tečaj slovenskega jezika.

¹ Besedilo je bilo prvič objavljeno 2009 v *Zborniku ob 60-letnici Srednje šole Domžale*, stran 31.

Pa vendar smo uspeli. Le maloštevilni so obupali in se vrnili domov, večina pa je ostala. Med njimi so bili tudi najboljši učenci domačih osnovnih šol in ti so tudi pri nas kmalu pokazali svoje sposobnosti. Celotno najboljše dijake, odličnjake smo imeli med Bošnjaki. In prav zaradi teh krasnih mladih ljudi večkrat razmišljam o človekovi srečni ali nesrečni usodi. Ti fantje so po končani šoli delali v Sloveniji, vendar so se morali med zadnjo vojno vrniti v Bosno, ker so jih vpoklicali v vojsko. Ko sem v času bosanske vojne spremljala televizijska in radijska poročila, sem bila pretresena ob imenih krajev, ki sem jih pred leti pogosto zapisovala v šolsko dokumentacijo. Koliko naših nekdanjih Bošnjakov ne potrebuje več znanja, ki smo jim ga dali na naši šoli? Koliko teh mladih upov, želja in načrtov je uničila vojna?

Upam, da mojim mlajšim kolegom, ki zdaj učijo na šoli, nikoli ne bo treba razmišljati o taki žalostni usodi svojih dijakov.

Sicer pa vse najboljše, domžalska srednja šola, v bodoče vzgajaj same pametne, uspešne in srečne ljudi!

Milka Novak